

забезпеченості поліції, підвищенням ефективності роботи, вжиттям інших організаційних заходів, удосконаленням правового регулювання діяльності задля забезпечення прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку, а також надання в межах, визначених законом, послуг особам, що обумовлюють компетенцію та місце підрозділів превентивної діяльності в структурі Національної поліції України.

1. Про затвердження Положення про Національну поліцію : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-2015>

2. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

3. Про затвердження положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України : Наказ МВС України від 27 листопада 2015 року № 123. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0213-94>

4. Волокітенко О.І. Основні принципи діяльності підрозділів превентивної служби Національної поліції України. Стан та перспективи розвитку адміністративного права України : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 12 жовтня 2016 року. Одеса : ОДУВС, 2016. 224 с.

Голобородько Вікторія Вікторівна,
слухач магістратури
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Казначесв Дмитро Георгійович,
доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА НЕТОЧНОСТІ З ПРИВОДУ ОБМЕЖЕННЯ ПЕВНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

Від часу фіксування першого випадку на захворювання в різних країнах почали вводити обмеження, метою яких була локалізація спалаху вірусу. З переходом до пандемії, обмеження прав та свобод людей сягнули нового рівня, який мав першу хвилю в східних країнах, зокрема Китаї. Але якщо в КНР такі обмежувальні заходи не викликали широкого резонансу внаслідок наявності у

громадян країни необхідності діяти ментально, згуртовано, колективно, то в західному світі, який має схильність до проявів індивідуалізму, такі обмеження викликали політичний і громадський резонанс.

Судові скарги до вищих судових органів влади розглядались, зокрема в Німеччині. Федеральний конституційний суд Німеччини визнав необхідними обмеження, зокрема щодо проведення масових заходів, акцій протесту. Суд зазначив, що тимчасові обмеження є законними, оскільки вони видані у конкретний термін та діють у певних обставинах, щоб запобігати поширенню інфекційних захворювань. Гарантування безпеки для інших громадян крім тих, хто організовує та бере участь у заході за участі близько 20000 учасників не забезпечується. Тому ризики є вищими ніж необхідність забезпечення права на вияв громадського невдоволення рішенням влади. Таким чином дихотомія питання вирішується судом на користь заборон і обмежень — ризик шкоди вищий, ніж ризик не задовольнити право на свободу думки [1].

Основоположне право захисту від проявів тиску на особистість зафіксовано у Європейській конвенції з прав людини, а саме у статті 15, яка декларує імовірність відступу від зобов'язань країн, що ратифікували конвенцію, під час надзвичайної ситуації, а саме: під час суспільної небезпеки, яка загрожує життю нації; виключно в тих межах, яких вимагає гострота становища, і за умови, що такі заходи не суперечать іншим зобов'язанням згідно з міжнародним правом; відступ не може бути застосованим для того, щоб позбавити життя; з обов'язком повідомляти про відступ від зобов'язань та вказувати на час завершення такого відступу і повернення до виконання положень Конвенції у повному обсязі [2].

Першою правовою реакцією на виявлення коронавірусної інфекції та поширення карантину в Україні є Постанова Кабінету міністрів України від 11 березня 2020 року №211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2». Вказаною заборонаю були введені перші обмеження, а саме встановлено карантин, заборонено відвідувати заклади освіти, та проводити масові заходи з понад 200 учасниками [3].

Необхідно зазначити неоднозначність формулювань щодо обмежувальних заходів, наприклад, КУпАП у статті 44-3 «Порушення правил щодо карантину людей», вказує на виникнення правопорушення за яке «порушення правил щодо карантину людей, санітарно-гігієнічних, санітарно-протиепідемічних правил і норм, передбачених Законом України «Про захист населення від інфекційних хвороб», так і за «перебування в громадських будинках, спорудах, громадському транспорті під час дії карантину без одягнених засобів індивідуального захисту, зокрема респіраторів або захисних масок, що закривають ніс та рот, у тому числі виготовлених самостійно». Формулювання «громадські будинки» не існує в законодавчому полі України і під час реагування на правопорушення поліція чи уповноважені особи можуть спиратись лише на прийняті у 2019 році

Державні будівельні норми України, а саме у ДБН В.2.2 – 9:2018. У цьому документі, який відповідно до Закону України «Про державні будівельні норми» вважається нормативним актом загальноукраїнської дії, громадськими будинками і спорудами визначено «будинки і приміщення які призначені для розміщення закладів, підприємств, організацій, які надають послуги фізичним особам (населенню) або юридичним особам (громаді та державі). Таким чином мова йде перед усім про ті організації, що надають будь-які послуги, включно із некомерційними. Слід також зазначити, що відповідно до Цивільного кодексу України, поняття «організація» в українському праві досить широке. Наприклад, стаття 80 ЦКУ вказує, що «юридичною особою є організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку». Таким чином під це поняття потрапляють фізичні особи-підприємці, будь-які комерційні товариства, приватні підприємства та структури, які є юридичними особами.

Щодо поняття «громадський транспорт», то відповідно до законодавства, міський громадський транспорт – це транспорт загального користування. В цей перелік входить автобус, метро, трамвай та тролейбус, що працює на визначених маршрутах, за встановленими розкладом руху та тарифами.

Як свідчить судова практика, суди по-різному ставляться до загаданих обмежень і визначають склад правопорушення виходячи як з тлумачень загальноєвропейського права, так і загальноукраїнського, наприклад, цікавою є судова справа Личаківського районного суду м. Львова, де суддя не визнав порушення карантинних обмежень, оскільки «Конституція — вічна, а коронавірус — тимчасовий, тому (суддя, — авт.) погоджується із висловом австрійського імператора Фердинанда I - «Fiat justitia et pereat mundus» (Нехай панує справедливість, якщо навіть від цього загине світ) [4].

Отже, підсумовуючи все вищезазначене, можна дійти висновку, що в національному законодавстві є певні неточності з приводу обмежень прав та свобод людини та громадянина. Постанова видана Кабінетом Міністрів України суперечить головному закону – Конституції України, адже дані обмеження мають право бути лише при встановленні на території України надзвичайного стану, викликаним пандемією коронавірусу, а тому на нашу думку всі обмеження прямо порушують Конституцію України та найголовніше охоронювані нею права та свободи під час пандемії COVID-19.

1. Bundesverfassungsgericht : Beschluss der 1. Kammer des Ersten Senats vom 05. Dezember 2020 - 1 BvQ 145/20. Bundesverfassungsgericht : веб-сайт. URL: <https://www.bundesverfassungsgericht.de>

2. Європейська конвенція з прав людини: з поправками, внесеними відповідно до положень Протоколів № 11 та 14 з Протоколами № 1, 4, 6, 7, 12, 13 та 16. European Court of Human Rights : веб-сайт. URL: <https://www.echr.coe.int>

3. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

4. Постанова Личаківського районного суду м. Львова : Справа № 463/3580/20 : дата набрання законної сили 18.05.2020р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua>